

เส้นทาง จอมปราชญ์ (๕)

บุคคลเชื้อธรรมของพระอรหันต์ทั้งหลาย เพื่อบรรลุนิพพานเป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญาเป็นเครื่องสอดส่อง พังอยู่ด้วยดีย่อมได้ปัญญา บุคคลผู้มีฐานะ กระทำสมควร มีความหมั่นข่มหาทรัพย์ได้ บุคคลย่อมได้ชื่อเสียงด้วยสัจจะ ผู้ให้ย่อมผูกมิตรไว้ได้ ผู้ใดมีศรัทธาอยู่ครองเรือน มีธรรม ๔ ประการนี้ คือ สัจจะ ธรรมะ ธิติ จาคะ ผู้นั้นแลละจากโลกนี้ไปแล้วย่อมไม่เศร้าโศก

เส้นทางจอมปราชญ์ (๕)

๔๓๕

พุทธศาสน์เป็นศาสตร์แห่งความรู้แจ้งเห็นจริง มนุษย์ทั้งหลายยังตกอยู่ในความไม่รู้จริง ถูกอวิชชาห่อหุ้มดวงปัญญาไว้ ทำให้ไม่รู้ว่า ชีวิตเกิดมาทำไม มีอะไรเป็นเป้าหมายของชีวิต จึงปล่อยชีวิตผ่านไปวันๆ โดยไร้จุดหมายปลายทาง แต่ถ้าหากได้ศึกษาความรู้ที่มีอยู่ในพระพุทธานุศาสน์ ศึกษาพุทธพจน์อันเป็นอมตวาจา ความรู้แจ้งเห็นจริงนั้นจะค่อยๆ ปรากฏเกิดขึ้นเป็นแสงสว่างในดวงจิตท่ามกลางความมืดมิด คอยส่องนำทางให้ผู้นั้นดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องปลอดภัย ถ้าได้ทำให้สงบหยุดนิ่งจนกระทั่งถึงในระดับเป็นภาวนามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการเจริญสมาธิภาวนา กระทั่งเข้าถึงธรรมกาย นับได้ว่าเข้าถึงแหล่งแห่งปัญญาบริสุทธิ์ที่สมบูรณ์ ผู้ที่จะมีจิตใจผ่องใสมีปัญญาบริสุทธิ์เช่นนี้ได้ ต้องสั่งสมความรู้ในพระพุทธานุศาสน์เท่านั้น การเกิดมาในชาตินี้ของผู้นั้น จะเป็นการเกิดที่คุ้มค่าอย่างแท้จริง

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน อาพวกสูตร ว่า

“สททหาโน อรหโต	ธมฺมํ นิพฺพานปตฺติยา
สฺสสฺสํ ลภเต ปญฺญํ	อปฺปมตฺโต วิจกฺขโณ
ปฏฺฐูปการี ฐรฺวา	อฺภูจาทา วินฺทเต ธนํ
สจฺเจน กิตฺติ ปปฺโปติ	ททํ มิตฺตานิ คนฺถติ

ยสเสเต จตุโร ธมฺมา สทฺธสฺส มรเมลิโน
สจฺจํ ธมฺโม ธิตฺติ จาโค ส เว เปจฺจน โสจติ

บุคคลเชื้อธรรมของพระอรหันต์ทั้งหลาย เพื่อบรรลุนิพพานเป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญาเป็นเครื่องสอดส่อง ฟังอยู่ด้วยดีย่อมได้ปัญญา บุคคลผู้มีฐานะ กระทำสมควร มีความหมั่นยอมหาทรัพย์ได้ บุคคลยอมได้ชื่อเสียงด้วยสัจจะ ผู้ให้ยอมผูกมิตรไว้ได้ ผู้ใดมีศรัทธาอยู่ครองเรือน มีธรรม ๔ ประการนี้ คือ สัจจะ ธรรมะ ธิตติ จาคะ ผู้นั้นแลละจากโลกนี้ไปแล้วย่อมไม่เศร้าโศก”

ถ้าเรามีปัญหาข้อสงสัยที่อยากรู้แจ้งเห็นจริง ก็ต้องรู้จักฟังธรรม หมั่นเข้าไปหาผู้รู้ และต้องฟังด้วยความพิจารณา มีความกระหายอยากจะฟังธรรม ฟังด้วยจิตใจที่ผ่องใส เมื่อได้ฟังสิ่งที่ดีงาม เรื่องราวที่เป็นอรรถเป็นธรรม ความสงสัยนั้นก็ค่อยๆ หดไปเหมือนความมืด เมื่อมีแสงสว่างเกิดขึ้น ความมืดก็จะค่อยๆ เลือนหาย จนกระทั่งหมดสิ้น ดังนั้นการฟังธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต ขณะฟังธรรมแล้ว ต้องฟังด้วยใจที่ผ่องใส มีสติ รู้จักตรงตามธรรม เป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา ปัญญาเบื้องต้นเกิดขึ้นจากการฟังที่ดี และเป็นปทัฏฐานให้เข้าถึงปัญญาระดับสูง จนกระทั่งสามารถกำจัดกิเลสอาสวะ เหมือนพระยามิลินท์ เมื่อพบพระนาคเสน ได้

เส้นทางจอมปราชญ์ (๕)

๔๘๑

ไต่ถามปัญหามากมาย ซึ่งล้วนเป็นธรรมที่น่าศึกษา น่ารู้มาก

*ก่อนที่จะกล่าวถึงข้อความในหัวข้อธรรมนั้น พระยามิลินท์ ถามเพื่อยังภูมิความรู้ว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ก่อนสนทนาปราศรัยกัน ขอทราบนามของท่าน” พระนาคเสน ถวายพระพรว่า “เพื่อนผู้ประพฤติพรหมจรรย์เรียกอาตมภาพว่า นาคเสน มารดาบิดาให้ชื่อหลายชื่อว่า นาคเสน วีรเสน สุรเสน หรือสีหเสน แต่ชื่อที่อาตมาว่ามาทั้งหมดนั้นเป็นเพียงสมมติโวหารที่ชนทั้งหลายใช้เรียกกันเท่านั้น จะมีสัตว์มีบุคคลเป็นที่ตั้งแห่งมานะทิฏฐิว่า เป็นเรา หรือเป็นของเราในชื่อเหล่านั้นโดยปรมาต্মหรือประโยชน์สูงสุดมิได้มหาบพิตร”

เมื่อพระยามิลินท์ได้ฟังเช่นนั้น ก็ป่าวประกาศให้บริวารที่ตามเสด็จมาว่า “ชาวโยนกทั้งหลาย จงฟังคำของพระคุณเจ้าให้ดี ท่านบอกว่า ท่านชื่อนาคเสน จะมีสัตว์หรือบุคคลในชื่อเหล่านั้นโดยปรมาต্মหาไม่ได้ ข้าแต่พระนาคเสนผู้เจริญ ถ้าสัตว์และบุคคลไม่มีดังคำของพระคุณเจ้าแล้ว ญาติโยมที่ตั้งใจถวายทาน จตุปัจจัยแก่พระนาคเสน จะได้บุญกุศลอย่างไรเล่า ผู้ที่คิดจะฆ่าพระนาคเสน จะได้บาปกรรมอะไร โยมเห็นว่าจะไม่มีผลเหมือน

ชื่อที่ตั้งขึ้นเป็นการบัญญัติเปล่า คฤหัสถ์และบรรพชิตเรียกชื่อ
กันก็เห็นว่าว่างเปล่าทั้งนั้น อีกอย่างหนึ่งเวลาทนายทนายจตุปัจจัย
แก่พระคุณเจ้า ใครเป็นคนรับจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ ใคร
เป็นคนเล่าเรียนพระไตรปิฎก เป็นผู้ได้บรรลุมรรคผล ทำอะไรก็
สุญเปล่าหมดนะซี พระคุณเจ้า เพราะชื่อมิได้จัดสมมติ เขาว่า
ชื่อนั้นชื่อนี้ โยมเรียกพระคุณเจ้าว่า พระนาคเสน พระคุณเจ้า
ได้ยินหรือไม่” “ถวายพระพร อาตมภาพได้ยินมหายาปิตร” “ถ้า
พระคุณเจ้าได้ยิน ชื่อพระนาคเสน และการจัดเป็นบุคคล คือตัว
ของพระคุณเจ้า พระคุณเจ้านี้ชื่อนาคเสนหรือ” พระนาคเสน
ตอบว่า “หาไม่ได้” พระยามิลินท์ก็ถามต่อไล่ตั้งแต่ ผม ขน เล็บ
ฟัน หนัง ทุกส่วนของร่างกายไล่เรื่อยไป แต่ท่านถามทีละอย่างว่า
“ของพวกนี้อะไรชื่อนาคเสน”

พระนาคเสนท่านก็ตอบว่า “ไม่ว่าจะเป็นผม ขน เล็บ ฟัน
หนังเป็นต้น ไม่ได้ชื่อนาคเสนแต่อย่างใด” พอได้ฟังคำตอบ
พระยามิลินท์ก็ได้ช่องพูดขึ้นว่า “เมื่อโยมถามพระคุณเจ้าทีแรก
ท่านตอบว่า ชื่อนาคเสน แต่พอถามจริงๆ กลับตอบว่าไม่ใช่
เป็นพระพุทเจ้าลบลับอย่างนี้ไม่น่าเชื่อถือเลย” พระนาคเสน
ท่านเป็นพระอรหันต์มีรู้มีญาณที่บริสุทธิ์สว่างไสว ก็รู้วาระจิต
ของพระยามิลินท์ ท่านจึงทำเป็นนั่งนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง และเอ่ยถาม

เส้นทางจอมปราชญ์ (๕)

๔๘๓

ขึ้นว่า “พระองค์เป็นกษัตริย์สุขุมลชาติ อุตส่าห์เสด็จมาสู่
บุญสถานบริเวณนี้ในเวลาเที่ยงวัน คงได้รับความลำบากพระ-
วรกายมากพอสมควร พระองค์เสด็จด้วยพระบาทเปล่าหรือ
ด้วยยานอันใด”

พระยามิลินทร์ว่า “เสด็จมาด้วยราชรถ เมื่อถึงสำนัก
จึงเดินด้วยเท้า” เมื่อพระนาคนั้นได้ฟังดังนั้นจึงถามว่า “พระ-
องค์เสด็จมาด้วยรถจริงหรือ” พระยามิลินท์ก็ยืนยันเหมือนเดิม
พระนาคนั้นจึงถามต่อไปว่า “งอนหรือที่ชื่อว่ารถ” “ไม่ใช่อย่าง
นั้นพระเจ้า” “แล้วเพลหรือชื่อว่ารถ” พระราชาทรงปฏิเสธว่า
ไม่ใช่ พระนาคนั้นถามทีละอย่าง ตั้งแต่ล้อ เปลา แอก คันชัก
ตัวรถ ปลูกสำหรับถือเป็นต้น ว่าสิ่งเหล่านั้นแต่ละอย่างชื่อว่า
รถหรือ พระราชาทรงปฏิเสธว่า ไม่ใช่ทั้งนั้น

พระนาคนั้นจึงเอ่ยเถรว่าจากท่ามกลางพุทธบริษัทว่า
“ทำไมพระองค์ผู้เป็นกษัตริย์ตรัสลบลับเช่นนี้ เมื่อลักรูบอก
ว่ามาด้วยรถ แต่ทำไมตอนนี้ถึงปฏิเสธเล่า” มหาชนได้ฟังเช่นนั้น
ก็ขอบอกขอบใจในการย้อนถามปัญหาของพระเถระ ทูลขอให้
พระราชาแก้ปัญหา ฝ่ายพระยามิลินท์เห็นท่าไม่ดี จึงรีบแก้ไปว่า
“ท่านพระนาคนั้น โยมไม่ได้พูดเท็จ นามบัญญัติชื่อว่ารถนั้น
อาศัยลัมภาระ เครื่องรถทั้งหมดประกอบกันชื่อว่ารถ” พระนาคนั้น

เสนจึงแก้ว่า “มหาบพิตร อาตมาก็เหมือนกัน ที่บอกว่าชื่อนาคเสน ก็ไม่ได้มูลา อาศัยอาการ ๓๒ ของอาตมาประกอบกันเข้า จึงมีบัญญัตินามปรากฏว่า นาคเสน”

พระเจ้ามิลินท์ได้ฟังดังนั้น รู้สึกทึ่งในไหวพริบปฏิภาณของพระนาคเสน ถึงกับเอ่ยอุทานว่า “พระคุณเจ้าองค์นี้ช่างแก้ปัญหาได้น่าอัศจรรย์” แต่อยากจะถามอีกสักอย่างว่า “มหาชนทั้งหลาย ต่างตั้งใจกระทำกุศลทั้งกาย วาจา ใจ หรือกระทำบาปอกุศลทั้งกาย วาจา ใจนั้น ผลกรรมไปอยู่ที่ไหน” พระนาคเสนอธิบายว่า “มหาบพิตร ขอถวายพระพร บุคคลกระทำบุญกุศล ประพฤติสุจริตทั้งกาย วาจา ใจ หรือจะทำบาปอกุศลทั้งกาย วาจา ใจ บุญบาปนั้นจะได้ตั้งอยู่ในที่ไหนหามิได้ กรรมนั้นจะติดตามไปเหมือนเงาติดตามตัว ฉะนั้นจะกระทำความดีหรือกรรมชั่ว กรรมนั้นก็ติดตามตัวผู้นั้นไปตลอด”

คำว่า “ติดตามตัวเราไป” เป็นคำลึกซึ้ง ถ้าเราได้ศึกษาวิชาธรรมกาย เข้าไปรู้ไปเห็นเรื่องบุญเรื่องบาปเหล่านี้ จะเข้าใจแจ่มแจ้งชัดเจนกับคำที่พระนาคเสนกล่าว กรรมดีกรรมชั่วที่เราทำไปนั้น จะเป็นดวงบุญดวงบาป ติดอยู่ในศูนย์กลางกายของผู้นั้นไปตลอดทุกกายเลย เหมือนเงาที่ติดตัวไปอย่างนั้นแหละ แต่พระนาคเสนกล่าวแก้ปัญหาเท่าที่ปัญญาของพระยามิลินท์เข้าใจได้

เส้นทางจอมปราชญ์ (๕)

๔๘๕

พระยามิลินท์ตรัสถามต่อว่า พระคุณเจ้าสามารถจะชี้ตัวกรรมให้เห็นได้หรือไม่ พระนาคนเสนก็บอกว่า ชี้ไม่ได้ พระยามิลินท์ยังกลางแคลงพระทัย จึงขอให้ท่านอุปมาให้เข้าใจหน่อย พระนาคนเสนจึงตอบว่า “มหาบพิตร เหมือนต้นไม้ พืชพันธุ์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้ผลิดอกออกผล ผลอยู่ที่ตรงไหน มหาบพิตรจะชี้บอกแก่อาตมาได้หรือไม่” “พระคุณเจ้าจะให้โยมชี้ต้นไม้ที่ยังไม่มีผลว่าผลมันอยู่ตรงไหน โยมชี้ไม่ได้หรอก พระคุณเจ้า” พระนาคนเสนท่านจึงสรุปว่า “อาตมาบอกมหาบพิตรให้ชี้ให้ดู พระองค์ก็ทรงชี้ไม่ได้ฉันใด อาตมานี้ก็มีอาจชี้กรรมของบุคคลทั้งหลายว่าผลกรรมไปอยู่ตรงนั้นตรงนี้ได้เช่นกัน แต่กรรมที่ตนกระทำไว้จะต้องติดตามตัวผู้นั้นไปอย่างแน่นอน”

พอพระยามิลินท์ได้ฟังพระเถระวิไลชนาปัญหาได้อย่าง สุขุมลุ่มลึกเช่นนั้น พระทัยสว่างขึ้นเหมือนกับคนที่หลงอยู่ในความมืด ได้พบแสงสว่าง ใจเกิดความปีติเบิกบานในอรรถรสของการแก้ไขปัญหาของผู้รู้ เริ่มยอมรับนับถือพระนาคนเสน แต่ยังไม่แสดงออกว่าด้วยยอมแพ้ เพราะในใจอยากถามปัญหาอีกมาก

เราจะเห็นว่า การตอบปัญหาของท่านผู้รู้สมัยก่อนล้วนเป็นประโยชน์ต่อพวกเรามาก ปัญหาที่น่ารู้ยังมีอีกมากมาย

เส้นทางจอมปราชญ์ (๕)

๔๘๖

หลวงพ่อก็จะค่อยๆ ทบอายนำมาเล่าให้ได้ศึกษากันเอาไว้ ขอให้
ทุกคนเชื่อมั่นในผลแห่งการทำความดีว่าจะติดตามตัวเราไปทุกภพ
ทุกชาติแน่นอน ไม่ทอดทิ้งเราไปไหน จะติดอยู่ในศูนย์กลางกาย
ฐานที่ ๗ ในใจ ในเห็น จำ คิด รู้ ของเราไปทุกหนทุกแห่ง
หากเป็นบุญก็คอยสนับสนุนส่งเสริมชีวิตเราให้พบแต่สิ่งที่ดีๆ
หากเป็นบาปอกุศลจะคอยให้ผลเป็นความทุกข์ความเดือดร้อน
ดังนั้นให้พวกเราทุกคนตั้งใจทำความดีกันต่อไป หมั่นประพฤติ
ปฏิบัติธรรม ให้ได้ทุกๆ วัน แล้วเราจะสมปรารถนาได้เข้าถึง
ธรรมกันทุกๆ คน

